

METODICKÉ USMERNENIE K TESTOVANIU NA PRINCÍPE VÝPLACHU ÚSTNEJ DUTINY KLOKTANÍM NA ODBER BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU ZA ÚČELOM DETEKČIE SARS-CoV-2 PROSTREDNÍCTVOM VYŠETRENIA TECHNIKOU POLYMERÁZOVEJ REAKCIE (PCR TEST) PRE DOMÁCNOSTI, ŠKOLY A ŠKOLSKÉ ZARIADENIA

1. Všeobecné informácie

Predmetné metodické usmernenie popisuje štandardný postup školy (alebo školského zariadenia), v ktorej priestoroch sa vykonáva odber biologického materiálu na diagnostiku SARS-CoV-2. Odber biologického materiálu prebieha výplachom ústnej dutiny kloktaním buď v domácom prostredí pod dohľadom zákonného zástupcu dieťaťa alebo sa môže vykonávať aj v priestoroch školy za prítomnosti určenej dohliadajúcej osoby a následnou identifikáciou vírusu SARS-CoV-2 v odobratej vzorke prostredníctvom vyšetrenia technikou polymerázovej reakcie (PCR test) Diagnostika odobratých vzoriek prebieha v akreditovaných laboratóriách. Odber biologického materiálu na princípe výplachu ústnej dutiny kloktaním je vykonávaný samoodberom, bez nutnosti prítomnosti zdravotníckeho personálu. Tento spôsob odberu biologického materiálu je jednoduchý, bezpečný, bezbolestný a neinvázny.

2. Zabezpečenie testovacích sád potrebných na odber biologického materiálu výplachom ústnej dutiny kloktaním

Odberové sady potrebné na odber biologického materiálu výplachom ústnej dutiny kloktaním pre odber vzorky v domácom prostredí alebo v priestore školy alebo školského zariadenia zabezpečujú poskytovatelia určení na základe výsledkov verejného obstarávania a následne uzavretých rámcových dohôd o poskytnutí služieb diagnostiky SARS-CoV-2 s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej MŠVVŠ SR).

3. Materiálno - technické zabezpečenie odberu

Vhodný priestor s možnosťou priameho vetrania

- domácnosť
- telocvičňa
- vstupná hala školy
- šatňu školy
- triedy v samostatne umiestnených priestoroch areálu školy (odporúčame vybrať triedu, ktorá je čo najviac oddelená od ostatných tried – napr. v samostatnej chodbe, trieda najbližšie ku vchodu a pod.)
- stan pred budovou školy.

Vhodný priestor s možnosťou vetrania musí mať zdroj

- pitnej vody,
- elektrického pripojenia.

Členenie odberového miesta v prípade vykonávania odberu vzorky v priestore školy alebo školského zariadenia.

Je vhodné, aby priestor mal

- oddelený vstup (vchod) a výstup (východ), (nie je podmienkou), aby sa žiaci nemiešali pri príchode a odchode z odberu vzorky,
- dostatočne priestranné vstupné priestory pred testovacou miestnosťou - aby bolo umožnené testovaným čakať v rozstupoch 2m od seba.

Požiadavky na materiálno-technické vybavenie odberového miesta v prípade vykonávania odberu vzorky v priestore školy alebo školského zariadenia:

- 2 stoly
- 2 stoličky
- dezinfekčný prípravok na ruky pri vstupe
- počítač na zaznamenávanie údajov testovaných osôb alebo tablet s klávesnicou, alebo iné zariadenia s prístupom na internet
- odberové sady
- zberná nádoba na použité odberové sady (napríklad krabica)
- pero a samolepiace etikety (kde bude zaznačené meno žiaka, trieda a dátum odberu)
- papierové jednorazové utierky (pre prípad potreby)
- odpadový kôš (na použitý materiál napr. od tekutiny na kloktanie – nemá charakter biologického odpadu).

V prípade odberu vzorky v domácom prostredí postačuje štandardné vybavenie domácnosti a zároveň je potrebné dodržiavať základné hygienické opatrenie (umyté ruky alebo prípadné využitie dezinfekcie rúk).

Ochranné pomôcky pre osobu dozerajúcu na odber v prípade vykonávania odberu vzorky v priestore školy alebo školského zariadenia:

- tvárový respirátor FFP2
- ochranný plastový tvárový štít
- gumene rukavice jednorazové latexové alebo nitrilové nesterilné rukavice (veľkosť M alebo L)

V prípade odberu vzorky v domácom prostredí nie sú potrebné osobné ochranné pomôcky za podmienky, keď odber vzorky je vykonávaný v domácom prostredí, v ktorom žijú a zdržiavajú sa v čase odberu len členovia domácnosti.

Ochranné pomôcky pre osobu vykonávajúcu registráciu v prípade vykonávania odberu vzorky v priestore školy alebo školského zariadenia:

- tvárový respirátor FFP2

V prípade vykonávania registrácie v domácom prostredí nie sú potrebné osobné ochranné pomôcky za podmienky, keď v čase vybavovania registrácie sa v domácom prostredí zdržiavajú len členovia domácnosti.

4. Priebeh testovania kloktaním

Škola alebo školské zariadenie upovedomí zákonných zástupcov žiakov, ako aj samotných žiakov o termíne a postupe odoberania vzoriek na prítomnosť SARS-CoV-2 vírusu. Testovanie kloktacími testami prebieha v domácom prostredí pod dohľadom zákonného zástupcu dieťaťa alebo v priestoroch školy bez prítomnosti zákonného zástupcu pod dohľadom osoby (napr. zodpovedná osoba, triedny učiteľ, iný zamestnanec školy alebo zákonný zástupca, s ktorou má škola uzavretú zmluvu o dobrovoľníctve na tento účel) tzv. **dohliadajúca osoba**, ktorá dobrovoľne vykoná dozor pri odbere vzorky.

Odber v domácnosti

Žiak vykoná kloktanie v priestoroch svojho bydliska pod dohľadom zákonného zástupcu.

Zodpovedná osoba rozdá deň pred zberom zákonným zástupcom alebo žiakom testovacie sady, pričom si zapíše do zoznamu, komu sadu odovzdala. Riaditeľ alebo ním poverená osoba zverejní inštruktážne video pre zákonných zástupcov na dostupných informačných portáloch školy (napr. EDUPAGE alebo eškola a iné) a zároveň žiakom alebo ich zákonným zástupcom, ktorí nemajú prístup k internetu, odprezentuje inštruktážne video v priestoroch školy deň predtým, ako vykonajú samotný výplach ústnej dutiny žiaka (kloktanie) v priestoroch bydliska. Riaditeľ alebo ním poverená zodpovedná osoba inštruuje žiakov, prípadne ich zákonných zástupcov, kde na druhý deň odovzdajú riadne zabalenú testovaciu sadu spolu so súhlasom na zber osobných údajov.

Na druhý deň zodpovedá osoba za školu pozbiera všetky testovacie sady od žiakov resp. zákonných zástupcov (napríklad po vykonaní ranného filtra inštruuje žiakov, aby testovaciu sadu vložili do zbernej nádoby a preberie súhlas na zbere osobných údajov).

Odber v škole alebo v školskom zariadení

Škola alebo školské zariadenie zorganizuje za prísneho dodržiavania protiepidemických opatrení (ROR – ruky, odstup, rúška) v interiéri alebo v exteriéri školy (podľa technických a poveternostných podmienok) samotný odber vzoriek. Poskytovateľ služby zabezpečujúci laboratórne testovanie vzoriek na prítomnosť SARS-CoV-2 zabezpečuje pre školy alebo školské zariadenia inštruktážne letáky resp. infografiky, ako aj inštruktážne videá a v prípade potreby aj odborné konzultácie.

Samotný postup odberu vzorky je jednoduchý a bezpečný. Pred začiatkom odoberania vzoriek škola alebo školské zariadenie poučí žiakov, ako má prebiehať odoberanie vzorky a zároveň počas odoberania vzorky **dohliadajúca osoba** dozerá na dodržiavanie postupu pri výkone odberu vzorky. Dohliadajúca osoba je pred samotným začiatkom odoberania vzoriek zaškolená poskytovateľom služby.

Samotné testovanie prebieha vždy vo štvrtok alebo v piatok v týždni (vhodné je jednotné načasovanie napr. po skončení vyučovania, v závislosti od veľkosti školy aj napr. v oba dni). Výsledok testu zákonný zástupca obdrží v priebehu víkendu. Žiaci triedy, v ktorej sa vyskytla pozitívna vzorka, nenastupujú do školy v pondelok nasledujúceho týždňa a čakajú na inštrukcie o ďalšom postupe od riaditeľa školy alebo od všeobecného lekára alebo od regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

Odber vzoriek v škole alebo v školskom zariadení sa vykonáva v odberovom mieste (viď vyššie). Na označené odberové miesto prichádzajú žiaci v uzavretých kolektívach (trieda). Žiaci čakajú v rozstupoch, minimálne 2 m od seba pred odberovou miestnosťou. Po celú dobu čakania majú prekryté horné dýchacie cesty rúškom resp. respirátorom (podľa aktuálnych podmienok Vyhlášky ÚVZ SR). Do samotných priestorov odberového miesta (triedy, telocvične a pod.) vstupujú po jednom (ak nie je priestor dostatočne veľký, aby v tom istom priestore vykonali viacerí odber súčasne). Žiak si pri vstupe na odberové miesto vydezinfikuje ruky na to určeným dezinfekčným prípravkom, pristúpi

k stolu č. 1, kde prebehne registrácia žiaka pred samotným odberom. Osoba zodpovedná za registráciu identifikuje žiaka (potvrdí ho v informačnom systéme alebo iným poskytovateľom služby určeným spôsobom). Následne žiak pristúpi k stolu č. 2. Vzdialenosť stola č. 1 a stola č. 2 je minimálne 3 m. Pri stole č. 2 odbrží odberovú sadu na vykonanie samotného testu. Žiak po vykonaní odberu vzorky opúšťa priestor odberného miesta podľa inštrukcie dohliadajúcej osoby smerom, ktorý je na to určený, na zabránenie miešaniu testovaných osôb. Každá odobratá vzorka musí byť náležite označená podľa inštrukcií poskytovateľa služby. Dohliadajúca osoba počas celej doby odberu vzorky výplachom ústnej dutiny kloktaním je v minimálnej vzdialenosti 2 m od testovaného žiaka. Počas doby testovania musí byť v každom okamihu pri každom stole v odbernom priestore prítomný vždy len jeden testovaný žiak a jedna dohliadajúca osoba (4 osoby – pri jednom odbernom mieste: osoba zodpovedná za registráciu a registrujúci sa žiak, pri druhom stole testujúci sa žiak a dohliadajúca osoba). Ďalší testovaný (registrujúci sa) žiak môže pristúpiť k stolu až vtedy, keď predchádzajúci žiak tento priestor opustí.

Do vstupných priestorov odberového miesta prichádza ďalší uzatvorený kolektív (ďalšia trieda) až vtedy, keď tento priestor opustia všetci žiaci predtým testovaného kolektívu (triedy).

Dohliadajúca osoba po ukončení odberov vzoriek si vydezinfikuje rukavice predtým, ako si zloží ochranný štít (štít sa skladá zozadu dopredu). Na ochranný štít sa aplikuje na to určená dezinfekcia, ktorá sa nechá pôsobiť predpísaný čas. Následne sa aplikuje na rukavice opäť dezinfekčný roztok. Po čase, potrebnom na pôsobenie dezinfekcie na ochranný štít, sa táto zotrie čistou papierovou jednorazovou utierkou. Rukavice sa odhodí a dohliadajúca osoba si vydezinfikuje ruky a prípadne vymení čistý respirátor alebo rúško (podľa pokynov poskytovateľa testovacej služby). Po ukončení testovania osoba zabezpečujúca upratovanie priestorov školy alebo školského zariadenia uvedené priestory pretrie s použitím štandardných dezinfekčných prostriedkov podľa prevádzkového poriadku.

Všeobecné informácie o kloktacích testoch

Odberová sada obsahuje: odberovú skúmavku, fyziologický roztok alebo nádobu na čistú vodu z vodovodu (záleží od výrobcu odberovej sady), môže obsahovať aj slamku slúžiacu na presun získanej vzorky z úst testovaného žiaka do skúmavky resp. odbernej nádoby, štítok s identifikačným číslom vzorky, absorpčný papierik a bezpečnostné obalové vrecúško na odobratú vzorku (za účelom ochrany vzorky a okolia pri transporte).

Žiak si vyberie z odberovej sady nádobku s fyziologickým roztokom (roztok je zdravotne nezávadný, pri prípadnom prehltnutí nenastáva žiadny zdravotný problém a nevzniká ani žiadna alergická reakcia, nejde o intoxikáciu) alebo nádobu na čistú vodu z vodovodu (nádobu naplní požadovaným množstvom vody z vodovodu dozorujúca osoba (v domácnosti zákonný zástupca, pitná voda z vodovodu môže byť nachystaná vo fľaši na stole). Žiak si zloží rúško predpísaným spôsobom, následne si fyziologický roztok alebo čistú vodu naleje žiak do úst, nasadí si rúško a začína výplach ústnej dutiny. Výplach ústnej dutiny má presne stanovený čas, ktorý uvádza poskytovateľ služby v základnej inštruktáži, priemerná doba vyplachovania ústnej dutiny je približne 1 minúta (skladá sa z časti kloktania a vyplachovania, ktorá sa podľa typu výrobcu môže rôzne kombinovať). Po skončení výplachu ústnej dutiny kloktaním si žiak zloží rúško predpísaným spôsobom a pomocou slamky alebo bez nej premiestni vzorku z úst do skúmavky. Opäť si nasadí rúško a uzatvorí skúmavku. Skúmavku s odobratou vzorkou žiak (alebo dohliadajúca osoba alebo zákonný zástupca) označí podľa inštrukcií poskytovateľa, zabalí ju do priloženého bezpečnostného obalového vrecúška a vloží do zbernej nádoby na použité odberové sady v škole alebo v školskom zariadení (napríklad krabice). Tým je odoberanie vzorky ukončené.

Škola na základe inštrukcií poskytovateľa služby dokončí administratívne úkony spojené s registráciou žiakov na testovanie (štandardne vyhotovuje zoznamy s identifikačnými údajmi testovaných žiakov a údajmi ich zákonných zástupcov potrebných na doručenie výsledku testovanej vzorky). Následne riadne zabalené odobraté vzorky pripraví zodpovedná osoba na odovzdanie poskytovateľovi služby.

5. Riziká spojené s testovaním v škole alebo v školskom zariadení

Osoby vykonávajúce dohľad sa nevystavujú zvýšenému epidemickému riziku, nakoľko pri kontakte s testovanou osobou používajú predpísané osobné ochranné pracovné pomôcky a sú s testovanou osobou v kontakte menej ako 15 minút, v primeranej vzdialenosti (viac ako 2m). V prípade positivity žiaka nie sú označené ako úzky kontakt a nemajú nariadenú karanténu z dôvodu, že boli prítomné pri odbere pozitívnej vzorky.

Odporúčame, aby registrujúcimi a dohliadajúcimi osobami boli zaočkované osoby proti SARS-CoV-2. Žiaci pri odbere používajú bežný fyziologický roztok (prípadne podľa inštrukcií čistú vodu), preto nevzniká žiadne riziko alergickej reakcie.